

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнології та краєзнавства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕМОРІАЛЬНИЙ ТА НОСТАЛЬГІЧНИЙ ТУРИЗМ
для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Історичне туризмознавство
Історико-культурний туризм в Україні та зарубіжних країнах
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>іспит</u>

Викладач: Казмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Казьмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

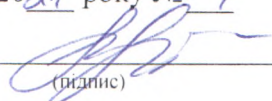

_____ (Капелюшний В. П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 13 від « 30 » 06 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

_____ (підпис)

М. В. Терес
_____ (прізвище та ініціали)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів системну уяву з організації туристичних подорожей до меморіальних місць та на місця свого історичного проживання, узагальнення раніше отриманих знань у сфері туризмознавчих дисциплін, створення цілісної уяви про меморіальний та ностальгичний туризм як соціокультурний напрямок.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- основні поняття та визначення туризмознавчих дисциплін;
- основні історико-культурні пам'ятки та об'єкти;
- основи туристичного менеджменту.

2. Вміти:

- критично аналізувати різноманітну інформацію, самостійно підбирати літературу та працювати з джерелами;
- використовувати методологію туристичних досліджень.

3. Володіти:

- здатністю до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- готовністю до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу;
- готовністю до публічного виступу за фахом, доводити власні висновки, пропозиції, аргументи.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Представлено науковий аналіз сукупності теоретико-методологічних та прикладних аспектів організації меморіального та ностальгичного туризму. Меморіальні пам'ятники, пам'ятні місця, меморіали та ностальгичні місця розглядаються з точки зору їх використання у туризмі, тобто як туристичні атракції. Показується взаємозв'язок меморіального та ностальгичного туризму з новими (спеціальними) видами туризму та аналізуються вітчизняні та зарубіжні дослідження щодо них. Акцентується увага на всебічному дослідженні аудиторії меморіального та ностальгичного туризму, розглянуто потенціальні меморіальні місця та місця історичного проживання туристів як туристичні атракції України та світу.

4. Завдання (навчальні цілі): формування необхідних знань з організації меморіального та ностальгичного туризму. У результаті вивчення курсу студенти повинні засвоїти основні поняття та визначення дисципліни; всебічно аналізувати основні наукові праці щодо дослідження меморіального та ностальгичного туризму; зрозуміти місце меморіального та ностальгичного туризму в системі культурно-пізнавального, культурно-історичного та міжнародного туризму; отримати навички презентації меморіальних та ностальгичних об'єктів як туристичних атракцій; а також набути досвіду характеристики основних напрямків меморіальних та ностальгичних подорожей та їхні сучасні організаційні можливості.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці дисциплін
	Результат навчання			
1.1	Знати основні поняття та визначення дисципліни, стан вивчення меморіального та ностальгичного туризму.	Лекція, самостійна робота	контрольна робота	5%
			письмове завдання	2%
1.2	Знати особливості функціонування меморіального та ностальгичного туризму як складової культурно-пізнавального туризму.	Лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10%
			письмове завдання	2%
			контрольна робота	5%

1.3	Знати тематичні можливості основних світових та вітчизняних меморіальних та ностальгічних місць з точки зору використання у туризмі.	Лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10%
			письмове завдання	2%
			контрольна робота	5%
2.1	Вміти характеризувати та знати основні напрямки меморіальних та ностальгічних подорожей та їхній сучасні організаційні можливості	Лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	12%
			письмове завдання	2%
			контрольна робота	5%
2.2	Вміти вільно використовувати отримані теоретичні знання у галузі меморіального та ностальгічного туризму для створення туристичних продуктів.	Лекція, самостійна робота	Екзамен	20 %
4.1	Прийняти і обґрунтувати рішення щодо пропозицій з використання меморіальних та ностальгічних об'єктів у туристичній сфері та нести відповідальність за пропозиції та рекомендації з розробки турпродуктів з меморіального та ностальгічного туризму.	Лекція, самостійна робота	Екзамен	20%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни					
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	4.1
ПРН 11. Використовувати набуті знання для створення та просування історико-культурного туристичного продукту в системі туристичного бізнесу				+	+	+
ПРН 13. Володіти методикою аналізу та класифікації історико-культурних пам'яток, їх значення та можливості використання в туристичній практиці	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання*:

Контрольна робота з тем ЗМ (тест): РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 – 20 балів / 12 балів.

Письмове завдання з перевірки самостійної роботи ЗМ: РН 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 – 8 балів / 4 бали.

Оцінювання роботи під час семінарського заняття ЗМ: РН 1.2, 1.3, 2.1 – 32 балів / 20 балів.

*Примітка: максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;

- максимальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом – 40 балів;

- оцінюються такі результати навчання студента: вміння використовувати основні особливості об'єктів меморіального та ностальгічного туризму для створення туристичних продуктів, вміння презентувати меморіальні та ностальгічні об'єкти як туристичні атракції.

- форма проведення іспиту – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – 24 бали.

Необхідна умова допуску до іспит: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до іспиту 36 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані за виконання письмових завдань з переліку самостійної роботи; бали, отримані під час модульного контролю (за виконання тестових завдань), а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу складається з 1 змістового модуля. Змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу курсу.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (контрольні роботи, усне опитування, письмові завдання) і підсумковий контроль (екзамен). Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестровий контроль – максимум 60 балів; екзамен – максимум 40 балів).

Змістовий модуль			Іспит
60 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
Семінарські завдання	Самостійна робота	Модульний контроль	
32 (максимум)	8 (максимум)	20 (максимум)	

Семінарські заняття

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 4 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Самостійна робота

Основним завданням самостійної роботи є розширення та поглиблення студентами теоретичних знань з дисципліни та отримання практичних вмінь самостійного пошуку, вивчення та аналізу різноманітних історичних джерел та наукової історичної літератури. Виконання самостійної роботи перевіряється у вигляді письмового розкриття питання із переліку питань, завданих для самостійної роботи до ЗМ.

Виконання письмового завдання самостійної роботи студентів оцінюється від 1 до 8 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 8 балів;
- проблема розкрита неповно – 4 – 7 балів;
- відповідь не чітка, має багато помилок – 1 – 3 бали.

Перелік питань для самостійної роботи викладач висилає електронною поштою після проведення першої лекції.

Модульний контроль

У курсі передбачено 1 *змістовий модуль* та 1 *модульну контрольну роботу*. По завершенні вивчення змістового модуля студент складає модульний контроль (МК). Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Студент, який не відпрацював семінарські заняття, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується. МК проводиться у письмовій тестовій формі і виконується на останньому занятті з даного змістового модуля. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 1 бал. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за МК – 20 балів.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних в Університеті нормативних документів.

Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік питань самостійної роботи, питання та завдання підсумкової контрольної роботи з даної дисципліни див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки елементарного рівня	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	19	17	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. тематичний план лекцій і семінарських занять.

№	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінар. заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль				
1	Тема 1. Вступ. Основні поняття меморіального та ностальгичного туризму	2		8
2	Тема 2. Стан вивчення меморіального та ностальгичного туризму	2		8
3	Тема 3. Меморіальний та ностальгичний туризм як об'єкт вивчення	4	2	7
4	Тема 4. Політичні, військові та релігійні чинники у меморіальному та ностальгичному туризмі	4	2	8
5	Тема 5. Туризм катастроф. Техногенні катастрофи у меморіальному та ностальгичному туризмі	2	2	8
6	Тема 6. Туризм катастроф. Природні катастрофи у меморіальному та ностальгичному туризмі	2	2	8
7	Тема 7. Діаспорний туризм та ностальгичний туризм	2	2	8
8	Тема 8. Пам'ять про окремих осіб у меморіальному та ностальгичному туризмі	2	2	8
9	Тема 9. Цвинтарний або некропольний туризм та меморіальний туризм	2	2	8
10	Тема 10. Темний або смертельний туризм та меморіальний туризм	2	1	7
Модульна контрольна робота			1	
<i>Письмове завдання з перевірки самостійної роботи</i>				2
Всього		24	16	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 24 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К., 2011.
2. Чорненька Н. Ностальгичний туризм як окремий напрям у туризмі: поняття, функції, ознаки // Вісник Львівського університету: Сер.: Географічна. – 2013. – Вип. 43. – Ч.1.
3. Вуйцик О.І. Розвиток сентиментального (ностальгичного) туризму в Україні // Географія. Економіка. Екологія. Туризм. – Ніжин, 2009. – Вип. 3.
4. Дутчак О., І. Калуцький Теоретико-методологічні проблеми українського етнотуризму в контроверсійному баченні науковців // Гілея: науковий вісник. – К., 2013. – Вип. 73 (№ 6).
5. Дутчак О. Теоретико-методологічні проблеми українського етнотуризму: історіографія // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2013. – № 23/24.
6. Davies P. «Nostalgia tourism» uncovered as new trend [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.travelmole.com/news_feature.php?id=1124918.
7. Сайт туризму катастроф (англ. мова). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.disastertourism.co.uk/disaster-tourism.html>

8. Hartmann R. Dark tourism, thanatourism, and dissonance in heritage tourism management: new directions in contemporary tourism research // Journal of Heritage Tourism. – Volume 9, 2014. - Issue 2.
9. Seaton A. V. Guided by the dark: From thanatopsis to thanatourism // International Journal of Heritage Studies. – Volume 2, 1996. – Issue 4.
10. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_tourism/babkin11.htm

Додаткові:

1. Закон України “Про туризм” [Електронний ресурс] // Відомості верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Режим доступу до джерела : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>.
2. Казьмирчук М. Байкове кладовище як об’єкт меморіального та ностальгійного туризму // Треті киевознавчі читання: історія та етнокультура. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 27 березня 2020 р.) / Редкол.: О. П. Реєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К.: «Фоліант», 2020. С. 221 – 227.
3. Казьмирчук М. Г. Об’єкти темного туризму в Києві: зарубіжний та вітчизняний досвід використання // Дні науки історичного факультету – 2017 (до 200-річчя з дня народження М.І. Костомарова): Матеріали X Міжнародної наукової конференції. – К., 2017. – С. 125 – 129.
4. Казьмирчук М. Г. Меморіальний і ностальгійний туризм у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Історія». - № 4(131). – 2016. – С. 20 – 31.
5. Кирилюк Л. М. Нові (нетрадиційні) види туризму України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nzvdpu_geogr/2008_17/novi%20vudu%20tyruzmy.pdf
6. Муравська С. В. Етнічний туризм: до проблеми визначення терміну // Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів «Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи» – Львів, 2011.
7. Пархоменко Т.С. Антропология туризма: Навч. посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/filotur.htm
8. Савчук Б. П. Туристичне країнознавство: Європа. / Б. П. Савчук – Івано-Франківськ, 2010.
9. Савчук Б. Українська етнологія. – Івано-Франківськ., 2004.
10. Словник іншомовних слів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovo.org.ua/36/53405/244695.html>
11. Чаплінський Б., А. Кібіч Проблематика етнокультурного ландшафту Гуцульщини: риси, поділ, збереження // Наукові записки Вінницького педуніверситету. – 2010. – Вип. 21.
12. Черчик Л. М., Н. В. Коленда Культурна спадщина як складова туристично-економічного співробітництва // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – Спецвип. 3. – Ч. 3.
13. Горбачева А. Модные маршруты для туристов: по местам трагедий и катастроф. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://travel.tochka.net/5544-modnye-marshruty-dlya-turistov-po-mestam-tragediy-i-katastrof/>
14. Кольцова А. О. Состояние и перспективы развития ностальгического туризма в Беларуси для еврейской диаспоры // Беларусь в современном мире: материалы VI Междунар. науч. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых. – Гомель: ГІТУ ім. П. О. Сухого, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.gstu.by/handle/220612/10411>
15. Birtwistle M. Genealogy Tourism: The Scottish Market Opportunities // In Niche Tourism, ed. Marina Novelli. - Oxford, 2005.
16. Heritage Tourism and Nostalgia Trade: A Diaspora Niche in the Development Landscape. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.migrationpolicy.org/research/heritage-tourism-and-nostalgia-trade-diaspora-niche-development-landscape>
17. Stone Ph. R. Dark tourism and the cadaveric carnival: mediating life and death narratives at Gunther von Hagens' Body Worlds // Current Issues In Tourism. – 2011. – Vol. 14. – Iss. 7.
18. Dalton D. Dark Tourism and Crime. – London-New York, 2015.